

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.224/2019/3.

A tanács tagjai: . Farkas Attila a tanács elnöke
. Bajnok István előadó bíró
. Gáspár Mónika bíró

A felperes:

A felperes képviselője: dr. Krizsa Lajos ügyvéd

Az I. rendű alperes:

A II. rendű alperes:

Az alperesek képviselője: Stefán és Pázmándi Ügyvédi Iroda
ügyintéző: dr. Stefán Tamás ügyvéd

A per tárgya: felmondás érvénytelenségének megállapítása és egyéb

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperesek

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 73.Pf.639.114/2018/5. számú
ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 7.P.55.410/2017/11-I. számú
ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú ítéletet fellebbezett részében megváltoztatja, és a keresetet teljes egészében elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 12.700 (tizenkétezer-hétszáz) forint első- és 36.700 (harminchatezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget, valamint 82.700 (nyolcvankétezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] 2008. május 22-én a felperes mint adós és zálogkötelezett, és az alperesek jogelődje mint hitelező között devizában nyilvántartott önálló zálogjoggal biztosított kölcsönszerződések jöttek létre, amelyeket közjegyzői okiratba foglaltak. Az egyik kölcsön összege 49.969 CHF, a másiké 11.599 CHF volt, a kölcsönszerződések futamideje pedig 14 év, így a lejáratuk a szerződések szerint 2023. április 22. napja. A szerződések 7. pontja rendelkezett az alperesek jogelődjének azonnali hatályú felmondási jogáról.
- [2] Az alperesek jogelődjének kérelmére a dr. G J közjegyző mellett működő közjegyzőhelyettes 2016. január 13-án 11060/Ü/131/2016/2. számon közjegyzői okiratot, jegyzőkönyvet állított ki arról, hogy az alperesek jogelődje - tekintettel arra, hogy az adós felperes fizetési kötelezettségeinek többszöri felszólítás ellenére sem tett eleget - a kölcsönszerződéseket 2015. december 16. napi hatállyal felmondja, és a jegyzőkönyv megküldésével felszólítja a felperest a jegyzőkönyvben részletezett, a felmondás alapján fennálló tartozás megfizetésére. A jegyzőkönyv tartalmazta továbbá, hogy a közjegyző a nyilatkozatot postán, tértivevényes küldeményként a címzett részére megküldi.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperes módosított keresetében a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 123. §-a alapján egyrészt annak megállapítását kérte, hogy a 11060/Ü/131/2016/2. számú közirat útján történt felmondás érvénytelen, ennél fogva joghatás kiváltására alkalmatlan, másrészt hogy a kiállított okirat nem minősül közokiratnak. Keresetének a felmondás érvénytelenségével kapcsolatos részét arra alapította, hogy a felmondás azért jogszerűtlen, mert az alperesek jogelődje a szerződéseket visszaható hatállyal kívánta felmondani, hiszen a közokirat szerint a felmondás 2015. december 16. napján hatályosul, ugyanakkor a felmondást csak ezt követő időpontban, 2016. január 13. napján tette meg a közjegyző előtt a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: közjegyzői tv.) 142. § (1) és (2) bekezdése alapján. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 321. § (1) és (2) bekezdései alapján a szerződést csak azonnali hatállyal, a jognyilatkozat megtételének napjára, vagy valamely jövőbeni időpontra lehet felmondani, de nincs lehetőség visszaható hatályú (a nyilatkozat megtételét megelőző időponttal) felmondási jog gyakorlására. A felmondás egyoldalú címzett nyilatkozatként a címzett részéről történő átvétellel hatályosul, a hitelező által megjelölt időpont ezért sem lehet irányadó.
- [4] Álláspontja szerint a megállapítási keresetnek az rPp. 123. §-ában

meghatározott feltételei fennállnak, mert a felmondásra kifejezetten abból a célból került sor, hogy az alperesek a kölcsönszerződésekből eredő jogaikat közvetlen bírósági végrehajtás útján tudják érvényesíteni. Ezért a felperesnek megóvni kívánt jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy az alperesek által a jogszerűtlen felmondást felhasználva ne kerülhessen sor a közvetlen végrehajtás elrendelésére.

- [5] Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Elsődlegesen arra hivatkoztak, hogy a megállapítási kereset törvényes előfeltételei nem állnak fenn. Álláspontjuk szerint az alperesi jogelőd felmondó nyilatkozatának közjegyzői okiratba foglalása nem visszamenőleges hatályú, a közokirat nem feltétlenül azonos magával a közokiratba foglalt nyilatkozattal, a közokirat az alapul fekvő nyilatkozathoz képest ezért lehet utólagos. A felmondó nyilatkozat a kézhezvétellel hatályosul, az pedig mindenképpen, szükségszerűen későbbi lesz, mint a felmondás napja. Kiemelték, hogy a felmondási dátum és a felmondás kézhezvétele közötti időszakban az alperesi jogelőd nem számított fel semmilyen kamatot, ezért a felmondás közölt módja miatt a felperest anyagi hátrány nem érthette. Az alperesi jogelőd magánokirati formában felmondást nem eszközölt, a felmondás tényét kizárólag a 2016. január 13-án kelt közokirat tanúsítja.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a 2016. január 13. napján kibocsátott 11060/Ü/131/2016/2. számú közokiratba foglalt felmondás érvénytelen, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Határozatának indokolásában rögzítette, hogy az rPp. 123. §-ában foglalt megállapítási kereset előterjesztésének törvényes feltételei fennállnak, tekintettel a bíróság végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 23/C. §-ában foglaltakra, továbbá arra figyelemmel, hogy a felmondás érvénytelensége a végrehajtás megszüntetési perben az rPp. 369. § a) pontja alapján nem vizsgálható.
- [7] A felperes első kereseti kérelmét vizsgálva idézte az rPtk. 321. § (1) és (2) bekezdését. Kiemelte, hogy a közokiratba foglalt felmondás 2016. január 13. napján kelt, azonban a hitelező 2015. december 16. napjára mondta fel a kölcsönszerződéseket. Az rPtk. 321. § (1) bekezdése értelmében azonban a felmondás vagy azonnali hatályú vagy a jövőre nézve gyakorolható. Az alperesek nem igazolták, hogy 2015. december 16. napján a szerződést magánokirati formában felmondták és ezt a felperessel bármilyen formában közölték, a közjegyző pedig ennek a felmondásnak a tényét tanúsította volna. Az alperesek is megerősítették, hogy a felmondó nyilatkozatuk 2016. január 13-án kelt, a felmondás visszamenőleges hatálya azonban sérti az rPtk. 321. § (1) bekezdésében foglaltakat, ezért a felmondás érvénytelen. A felperes másik kereseti kérelmét – amely annak megállapítására irányult, hogy a perbeli

11060/Ü/131/2016/2. számú okirat nem minősül közokiratnak - az elsőfokú bíróság érdemben alaptalannak találta, és a keresetet e részében elutasította.

- [8] Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését helybenhagyta.
- [9] A jogerős ítélet indokolása szerint a másodfokú bíróság - utalva a BH2017.347. számon közzétett eseti döntésben kifejtettekre - egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a megállapítási kereset előterjesztésének az rPp. 123. §-ában meghatározott feltételei fennállnak.
- [10] Érdemben rámutatott, hogy az rPtk. 321. § (1) és (2) bekezdéseiből következően, ha a szerződés vagy jogszabály alapján a jogosult rendkívüli felmondással azonnali hatállyal felmond, a szerződés a felmondás közlésével, a határidőre szóló felmondás esetén pedig csak a felmondási idő lejártával szűnik meg, a felmondási idő alatt a szerződés még fennáll. Az rPtk. 321. §-a alapján a felmondás jogával élő félnek kell meghatároznia, hogy felmondása azonnali hatályú vagy felmondási idővel történik. A jelen esetben nem arról van szó, hogy a II. rendű alperes nem határozott meg felmondási időt, ezért a felmondást azonnali hatályú felmondásnak lehetett volna tekinteni. Ebben az esetben ugyanis a felmondás a megérkezése időpontjában valóban alkalmas lett volna joghatás kiváltására. A II. rendű alperes azonban felmondásában konkrétan meghatározta, hogy mely időpontban (2015. december 16.) tekinti a szerződést megszűntnek, visszamenőleges időpont kikötését azonban az rPtk. 321. §-a nem teszi lehetővé, ezért a felmondás a célzott joghatás - a szerződés 2015. december 16. napjával való megszűnése - kiváltására nem alkalmas.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [11] Az alperesek felülvizsgálati kérelmükben tartalmilag a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú ítélet keresetnek helyt adó rendelkezése megváltoztatásával a kereset teljes elutasítását, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérték. Állították, hogy a jogerős ítélet az rPp. 123. §-át, továbbá az rPtk. 214. § (1) bekezdését, 319. § (2) bekezdését és 321. § (2) bekezdését sérti.
- [12] Fenntartották, hogy a megállapítási kereset előterjesztésének a törvényes előfeltételei nem állnak fenn, érdemben pedig arra hivatkoztak, hogy a jogerős ítélet a fenti jogszabályok helytelen értelmezésével állapította meg, hogy az alperesi jogelőd felmondó nyilatkozata e jogszabályi rendelkezésekbe ütközik, és emiatt érvénytelen vagy joghatás kiváltására alkalmatlan. Hangsúlyozták, hogy a perbeli felmondó nyilatkozat az azt rögzítő okiratban található időpont-megjelölés miatt nem érvénytelen és visszamenőleges hatályúnak sem minősülhet.

[13] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[14] A Kúria a jogerős ítéletet a rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és megállapította, az a hivatkozott indokok alapján jogszabálysértő.

[15] A megállapítási keresetnek az rPp. 123. §-ában meghatározott feltételei tekintetében a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból jogszabálysértés nem volt megállapítható. Egyetértett a Kúria az eljárt bíróságokkal abban, hogy a konkrét esetben a felmondás érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelem előterjesztésének az rPp. 123. §-ában előírt feltételei fennállnak (BH2017.347.), ezért érdemben kellett a kereset megalapozottságát vizsgálni.

[16] Az ügy érdekét tekintve abban a kérdésben kellett állást foglalnia a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban, hogy a jogerős ítélet az alkalmazandó jogszabályok és a felmondás helytálló értelmezésével állapította-e meg, hogy a felmondás „visszamenőleges” hatályú volt, ezért az joghatás kiváltására nem volt alkalmas. Ebben a kérdésben a Kúria a jogerős ítéletben kifejtett állásponttal az alábbiak miatt nem értett egyet.

[17] A jogerős ítélet tévesen állapította meg, hogy a perbeli felmondás nem azonnali hatályú felmondás volt. Egyrészt a perbeli kölcsönszerződések határozott időre jöttek létre a szerződő felek között, hiszen a lejárat napja a szerződésekben szerepel, ezért e szerződéseknek a hitelező bank általi rendes felmondása [rPtk. 526. § (1) bekezdés] nem is értelmezhető. Másrészt a szerződő felek a kölcsönszerződések 7. pontjában szabályozták a szerződés azonnali hatályú felmondását, amire a hitelező - egyebek mellett - akkor jogosult, ha az adós a szerződésből eredő bármely fizetési kötelezettségét annak esedékességét követő 30 napon belül nem teljesíti. A perbeli közjegyzői okiratba foglalt felmondás okaként pedig ez szerepelt, vagyis az alperesi jogelőd felmondása egyértelműen azonnali hatályú felmondás volt. A felperes azt nem tette vitássá, hogy a kölcsönszerződésekben eredő fizetési kötelezettségének nem tett eleget, így megállapítható, hogy a szerződések alapján az alperesi jogelőd jogosult volt a szerződéseket azonnali hatállyal felmondani.

[18] Az rPtk. 321. § (1) bekezdéséből, 319. § (2) bekezdéséből és 214. § (1) bekezdéséből következően a jogosult az azonnali hatályú felmondás jogát a másik félhez intézett nyilatkozattal gyakorolja. A felmondás akkor hatályosul, ha a címzetthez megérkezik, amely időpont (közlés) egyúttal a szerződés megszűnésének időpontja is. A felmondás hatályosulásának időpontja tehát a fenti jogszabályi rendelkezések szerint az a nap, amikor az adós felperes a perbeli azonnali hatályú felmondást tartalmazó közjegyzői okiratot - nem vitásan - kézhez vette, és a felmondás hatályosulásának jogkövetkezménye, azaz a szerződés megszűnése is ezen a napon

következett be. Következésképpen a perbeli azonnali hatályú felmondás a felperessel történő közlésével alkalmas volt a szerződés megszűnésének anyagi jogi joghatása kiváltására [rPtk. 319. § (2) bekezdés, 321. § (1) bekezdés].

- [19] Ennek ellenkezőjét – a fentiekből következően – az eljáró bíróságok tévesen állapították meg, és tévesen jutottak arra a következtetésre, hogy az azonnali hatályú felmondás „visszamenőleges” volt. Az azonnali hatályú felmondás érvényességét nem érinti, és nem teszi azt jogszerűtlenné önmagában az tény, hogy a felmondást tartalmazó közjegyzői okirat a felmondás hatályosulásának idejeként a felmondó nyilatkozat közjegyző általi rögzítése és kézbesítése előtti időpontot tüntet fel. Ez a körülmény a felmondás hatályosulásának, azaz a szerződés megszűnésének időpontját sem érinti, mert a hatályosulás, ekként a szerződés megszűnésének időpontja is a fenti jogszabályi rendelkezésekből következően az a nap, amikor a felperes a felmondást átvette, függetlenül attól, hogy a közjegyzői okiratban milyen időpont szerepel.
- [20] Az adott kérdésnek kizárólag a felek közötti elszámolás szempontjából van jelentősége. A felperes azonban – a már említettek szerint – nem vitatta, hogy a kölcsönszerződésekből eredő fizetési kötelezettségének nem tett eleget, és nem tette vitássá azt az alperesi tényállítást sem, hogy a közjegyzői okiratban megjelölt dátum és a felmondás kézhezvétele közötti időszakban semmilyen kamatfelszámítás nem történt. Egyebekben pedig az elszámolás nem képezte a per tárgyát.
- [21] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú ítélet fellebbezett részét megváltoztatva a keresetet e körben is elutasította.

Záró rész

- [22] Az első-, másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban is pervesztes felperes az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperesek 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5), valamint (6) bekezdései alapján a kifejtett jogi képviseleti tevékenységhez igazodóan mérlegeléssel megállapítani, az áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíjból, és az alperesek által lerótt 24.000 Ft fellebbezési és 70.000 Ft felülvizsgálati eljárási illetékből álló első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeinek a megfizetésére.
- [23] Az ítélet ellen a felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.
- [24] A Kúria a döntését az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül hozta meg.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Bajnok István s.k.
előadó bíró, Dr. Gáspár Mónika s.k. bíró

A kiadmány hiteléül: